

De linkse culturele kaste veracht gewone mensen en sluit ze uit van het debat

Door [Arie Graafland](#) - 5 april 2025
Geplaatst in [Standenstaat](#)

Telegraaf-redacteur Wierd Duk zei onlangs in het tv-programma *Nieuws van de dag* dat 'mensen die ingaan tegen de stroom aan het woord moeten worden gelaten zonder dat ze ergens van worden beschuldigd'. Die worden immers al snel uitgemaakt voor 'klimaatontkenner' of 'islamofob'. Daar lijdt het debat onder, zei Duk.

Of zijn we al een stap verder gegaan, en is er al geen werkelijk debat meer over? Daar kun je van mening over verschillen, maar zeker is dat sinds de jaren '80 een nieuwe kaste is ontstaan, vaak aangeduid met 'kletsende klasse' die het voor het zeggen lijkt te hebben in het publieke debat. Met als gevolg dat de tegenpartij monddood is gemaakt. Probleem is dat er weinig 'debaters' zijn die ook nog eens goed geïnformeerd zijn over de onderwerpen waar ze hun meningen over hebben. Complexe onderwerpen als 'klimaat' en 'migratie' worden al snel platgepraat in de pers en de talkshows.

Arrogantie

Er is meer aan de hand dan stilstand in het debat. Onlangs besprak ik [hier](#) een boek van Fritz Söllner over de vermeende *morele superioriteit* van de Duitse politiek. Söllner vindt de politiek in Duitsland diep moralistisch. Dat lijkt me ook de kern van Duks commentaar, het is niet alleen onwil of slecht geïnformeerd zijn, het is de *stellige* en *arrogante* overtuiging dat men het bij het juiste eind heeft.

Ronald Plasterk verklaart in een recente *Telegraaf*-column de verschuiving naar rechts onder de kiezers door diezelfde arrogantie van de hoger opgeleiden. Intussen blijft het moralisme van de Duitse

De linkse culturele kaste veracht gewone mensen en sluit ze uit van het debat

politiek niet zonder gevolgen: het bruto binnenlands product in Duitsland loopt in sneltreinvaart terug.

Ook in Nederland zien we die morele superioriteit in de politiek en de kletsende klasse. Grote bedrijven als Boskalis hebben er geen vertrouwen meer in en dreigen op te stappen. Directeur Peter Berdowski zegt dat de doorgeschoten milieu-eisen uitbreiding van zijn bedrijf in de weg staan, en ziet Abu Dhabi als aantrekkelijk alternatief. De Nederlandse arbeidsmarkt is krap en Abu Dhabi biedt ook in dat opzicht betere kansen.

Opmerkelijk is dat het tot weinig maatschappelijk en politiek rumoer leidt. De politiek maakt wat verplichte pirouettes en verder is het stil.

Linkse priesterkaste

Duk en Plasterk krijgen steun van een collega uit Duitsland: Alexander Wendt, eveneens journalist, die een vernietigend boek schreef over die arrogantie. Wendt noemt het '*Verachtung nach Unten*' (minachting voor alles wat maatschappelijk gezien lager staat). De linkse ideeën zitten diep verankerd, schrijft Wendt, maar meestal loopt hun politieke project spaak. Het huidige links heeft weinig meer te maken met het oudere emancipatoire links, waarvan alleen nog wat sjablonen overeind gehouden worden.

In Nederland gaan PvdA en GroenLinks het proberen met een nieuwe partij, evenwel zonder programma. De huidige priesterkaste ontleent haar macht aan haar culturele kapitaal. De oude politieke garde wilde de productiemiddelen beheersen, de nieuwe kaste de cultuur en de media. Wie niet tot die kaste van hogepriesters behoort mag in feite geen maatschappelijke belangen meer verdedigen, de onder ons gestelde moet zich schuldig voelen en zijn mond houden, aldus Wendt. De nieuwe maatschappij van links is een *moreel kapitalisme*.

De weg terug naar voor-modern

Wendt heeft geen enkel vertrouwen meer in het onderscheid links-rechts. Hij schrijft over een *morele* klasse die zich als links voordoet en bezig is de verworvenheden van de Verlichting te verkwanselen. Deze nieuwe opkomende *kaste*, zoals hij haar soms noemt, verdraait niet alleen de emancipatoire doelen van oud-links, maar ook de moderne politieke begrippen.

Wendt ziet het als een weg terug naar de periode van voor de moderniteit. Zijn kritiek gaat over de poging van deze kaste om onze maatschappij door een nieuwe te vervangen die gebaseerd is stamverbanden, huidskleur, afkomst, geslacht en religie. Een die het westerse individualisme vervangt door collectivisme, die de meritocratie vervangt door de toedeling van banen en functies volgens quota, het debat over argument en tegenargument vervangt door niet te kritiseren orthodoxie en het westers rationalisme door occultisme. Het maakt onze maatschappij hysterischer, paranoïder, instabieler, armer en primitiever.

Als je wilt weten wat er speelt in Europa moet je naar de mensen toegaan. Wendt hield een aantal

De linkse culturele kaste veracht gewone mensen en sluit ze uit van het debat

interviews voor zijn boek. Een ervan is met Wolfram Acker, die werkt als lasser. Hij woont met zijn vrouw en drie kinderen aan de rand van Leipzig in het oosten van Duitsland. Voor veel West-Duitsers is dat gebied het *'heart of darkness'* van de AfD.

Het gezin Acker verbouwt zijn eigen groenten in een klein moestuintje, naast hun huis. Acker is fors gebouwd en staat stevig in zijn schoenen. Hij doet aan gewichtheffen en heeft een uitstekende conditie. Hij en zijn vrouw hebben beide een auto waarmee ze naar hun werk gaan en de kinderen naar school brengen. Een elektrische auto kunnen ze niet betalen. Het is niet altijd even makkelijk om werk te vinden voor Acker, de zware industrie loopt terug in Duitsland en er is minder vraag naar olie- en gasleidingen. Zijn anker in de maatschappij is zijn gezin. Wolfram Acker zou je een toonbeeld van normaliteit kunnen noemen.

De culturele elite

Wolfram Acker spreekt een concrete taal, de culturele elite in Berlijn spreekt de taal van de abstractie. Hun woorden en leefwereld zijn onvergelijkbaar. De curatoren van de Berlijnse Biënnale hebben 'de scheur' in cultuur en maatschappij als thema genomen voor hun manifest *The Crack Begins Within*. Daarin verklaren ze dat ze zichzelf zien als veroorzakers van die scheur. Ook de kunstenaars die ze vertegenwoordigen zijn uit op scheuring. Ze schrijven over 'dissidente lichamen', over een anti-kerk.

De culturele sector houdt zich bezig met het promoten van *talige onzekerheid*. De taal hier is *disruptief*, gericht op *omvorming*, op het *afbreken van bestaande structuren*. Nergens gaat het over maatschappelijke verhoudingen of economie. Hier heeft de taal van Acker geen kans. De curatoren hebben een veilig en welvarend leven, ze kunnen het zich veroorloven in abstracties te spreken.

Tadzio Müller

Wendt heeft ook een hilarisch interview met Tadzio Müller, een 'protest-entrepreneur' die lange tijd werkte voor de Rosa Luxemburg Stichting maar daar onlangs mee is gestopt. Müller maakt nu zijn eigen video's en is bij iedere demonstratie aanwezig die het klimaat en de maatschappij wil redden. Hij heeft veel volgers op zijn videokanaal en is behoorlijk invloedrijk.

Hij zegt dat hij de Duitse industrie wil platleggen. De politici doen het volgens hem niet, dus moet hij het wel doen. Over geld hoeft hij zich geen zorgen te maken, zijn vader is een goedverdienende advocaat bij Baker McKenzie. Hij lijkt ook een *performance artist*, tijdens de demonstraties loopt hij als BDSM-hoer aan de ketting van zijn vriend. Hij draagt permanent een slavenketting. *Radical chic* noemt Wendt het. In feite is het een protest tegen de normaliteit van Wolfram Acker. Müller is het ideaaltype van de scheuringscuratoren.

De linkse culturele kaste veracht gewone mensen en sluit ze uit van het debat

De macht van de definitie

Wie de definitiemacht heeft, heeft het voor het zeggen. Die bepaalt wat er politiek of maatschappelijk mogelijk is, en hoe de maatschappij eruit moet zien. De Berlijnse dramaturg Bernd Stegemann ondernam in de zomer van 2018 een poging om links weer op het rechte pad te brengen. Met een paar andere intellectuelen stichtte hij *Aufstehen*, een groep die wil breken met de partijstructuur in de SPD.

Stegemann is een van de meest ervaren politieke intellectuelen van Duitsland. Ook Sarah Wagenknecht hoorde bij de oprichters, evenals de socioloog Wolfgang Streeck wiens boeken tot de beste behoren die de Duitse linkse beweging te bieden heeft. Net als in Amerika Mark Lilla en in Frankrijk Alain Finkelkraut dat doen, wilde *Aufstehen* de politieke agenda in Duitsland beïnvloeden. Het werd tijd om weer eens over sociale problemen te praten, en niet de hele dag over diversiteit en transgenders.

Aufstehen mislukte al na een paar maanden, ondanks het inhoudelijk sterke programma kwam er niemand op af en ging links gewoon verder zonder er acht op te slaan. Wendt sprak later met iedere betrokkene, je merkt dat het hem ook dwars zat, al schrijft hij dat niet. *Aufstehen* mislukte omdat ze nu de definitiemacht niet heeft. De oprichters waren te 'oud', te 'wit', te 'concreet', ze willen te veel de wereld van Wolfram Acker vooruit helpen, gelijke kansen voor iedereen.

Maar dat is niet het dominante betoog in politiek en maatschappij. Dat gaat over het einde van de wereld door klimaat, dat gaat over transvrouwen met een penis, dat gaat over Israël als dader en Hamas als slachtoffer, dat gaat over de zegeningen van de islam, dat gaat over oude witte mannen die niet snappen dat de wereld veranderd is, over Trump, over Poetin die Europa aanvalt.

De hysterie houdt nog wel even aan

Wendt schreef een prachtig boek, een scherpe analyse van onze tijd. Wendt pleit voor een soort wapenstilstand als voorlopige oplossing. Dat komt overeen met de oproep van Wierd Duk om ook je tegenstanders in het debat te laten uitpraten. Dat zou een eerste stap zijn om uit de huidige hysterie te komen. Uiteindelijk zal het tij keren, er is immers permanente verandering, maar voorlopig zie ik nog niets in die richting. De hysterie over klimaat, Trump en oorlog houdt nog wel even aan.

[*Alexander Wendt, Verachtung nach Unten, Wie eine Moralelite die Bürgergesellschaft bedroht - und wie wir sie verteidigen können, Lau Verlag, Reinbeck, 2024 \(372 pp.\).*](#)

Alexander Wendt (1966) schrijft onder meer voor die Welt, Stern, der Tagesspiegel, Wirtschaftswoche en Focus. Hij is oprichter en eigenaar van het online-tijdschrift Publico. En hij leverde een [bijdrage](#) aan Wynia's Week.

[*Arie Graafland*](#) is emeritus hoogleraar aan de TU Delft. Hij schrijft regelmatig voor Wynia's Week, vooral over non-fictie boeken.

WYNIA'S WEEK

De linkse culturele kaste veracht gewone mensen en sluit ze uit van het debat

Wynia's Week verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee, **ook in 2025? Kijk [HIER](#)**. Hartelijk dank!